

CREATIEVE PARTICIPATIEVE PLANPROCESSEN

de basis voor
enthousiasme &
kwaliteit in meervoud

Erika Meershoek | GIDZ

CREATIEVE
PARTICIPATIEVE
PLANPROCESSEN

*de basis voor enthousiasme
en kwaliteit in meervoud*

Erika Meershoek

**Burgers verzetten zich
van 'nature' tegen zaken
die opgelegd worden,
ze ondersteunen juist
datgene dat ze mede
hebben bedacht.**

(Vince Pfaff)

INTRODUCTIE

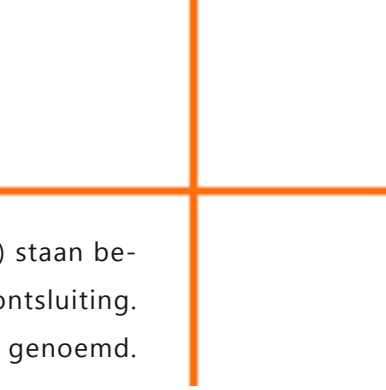

Een succesvol project vraagt een goede voorbereiding. Ook al is er tijdsdruk of zijn de financiën krap, het is slim de tijd te nemen voor een gedegen vooronderzoek en zorgvuldig participatief traject met alle belanghebbenden en gebruikers. Dit voorkomt onvrede (ik ben niet gehoord), miscommunicatie (ik ben niet begrepen) en onverschilligheid (het betreft mij niet). Essentieel is dat de deelnemers zich gerespecteerd voelen, er vertrouwen is en dat ze het project daadwerkelijk mede vorm kunnen geven.

Mijn ervaring is dat de resultaten breder gedragen en beter worden als op een sensitieve wijze wordt samengewerkt. Bovendien maakt dat het participatieve planproces leuker en creatiever.

Ter illustratie volgen enkele voorbeelden uit mijn werkpraktijk als partner in GIDZ.

STUDIE BLOEMKOOLOWIJKEN 2010

Bloemkoolwijken (uit de jaren '70 - '80) staan bekend om hun sluip-door / kruip-door ontsluiting. Ze worden dan ook wel verdwaalwijken genoemd. Als onderdeel van het onderzoek naar een meer-
voudig groene toekomst van de bloemkoolwijken in Nederland (nb. 40% van de bestaande voorraad) heb ik in Holy Noord, Vlaardingen, de kinderen van basisschool 't Kompas een strook papier van 15 meter lengte gezamenlijk vol laten tekenen om erachter te komen wat voor hun gevaarlijke plekken zijn wanneer ze op de fiets of lopend, van huis naar school en terug gaan. Met behulp van de tekeningen, besproken met de kinderen in groepsverband, is duidelijk geworden wat ze bedoelden en wat ze als verbeteringen zien. Een typisch voorbeeld van hoe het op een speelse manier kan gaan en waarbij je kinderen al op jonge leeftijd bij hun leefomgeving betreft.

Om een breed beeld te krijgen van wat er speelt en om de onderlinge dialoog te voeden heb ik hier ook een wijkschouw georganiseerd met de wijkagent, de voorzitter van de buurtvereniging, een bewoonster, een medewerker gemeentelijk groen en een gemeenteambtenaar.

ROMEINSE LIMES 2010

De opgave van de provincie Gelderland was de onzichtbare Romeinse Limes (noordgrens langs de Rijn) beleefbaar te maken en nieuwe betekenis te geven voor de bewoners, recreanten en passanten. Het onderzoek is uitgevoerd door Dennis Moet | ecooloog, Kees Ykema | landschapsarchitect, Martijn Schoots | ontwerper landschap en publieke ruimte en mijzelf. Als onderdeel van het veldwerk is met gebiedskenners, beheerders en enkele bezoekers op locatie 1:1 gesproken. De uitdaging was knooppunten te vinden van belang ten tijde van de Romeinen en ook nu nog. Uit de diverse interessante plekken is met de begeleidingscommissie 1 plek geselecteerd. Daarvoor is een opdracht geformuleerd om dmv Beeldende Kunst in de Openbare Ruimte het verscholen Romeinse erfgoed, op eigentijdse wijze te doen herbeleven.

Voor het selecteren van de juiste kunstenaar voor de ontwerpopdracht (maken van een object of manifestatie) was ik lid van de selectiecommissie en heb ik scherp oog gehouden op de criteria die uit de voorverkenning naar boven zijn gekomen.

Regionaal bureau voor Toerisme

De Limes wordt pas interessant wanneer de verbeelding (kunsttelingen) als een aaneengeschakeld lint door het gebied gaat lopen.

Maak gebruik van de Linge. De langste rivier van Nederland en nog onbenut.

Staatsbosbeheer

Wij hechten veel waarde aan het zichtbaar en beleefbaar maken van alle cultuurhistorische lijnen in het landschap; de verschillende linies en de Limes. Daardoor weet je waar je roots liggen en ervaar je de geschiedenis in en van het landschap.

Soms is het genoeg om een oud relic te herstellen om de beleefbaarheid van een linie te realiseren. Een informatiepunt of kunstproject kan dit versterken.

Waterschap Rivierenland

De tijd van de aanleg van de dijkringen, het moment dat de Waterschappen zijn opgericht, kun je nog in het landschap zien. Daar heb ik affiniteit mee.

Historie is boeiend als je er wat meer van weet. Informatie over de ontstaansgeschiedenis (waaronder de Romeinse tijd) maakt dat je anders naar het landschap kijkt en het anders ervaart.

Gemeente Buren

De Romeinen zijn nog wat onderbelicht voor de jeugd in dit gebied. Educatie is belangrijk om jongeren bewust te maken van hun geschiedenis

Traditie en binding met de Betuwstreek; dat leeft bij de bevolking. Daarom zijn wij voorstander van dit soort projecten

citaten van enkele geïnterviewden Limes-project

Op participatieve wijze heb ik de wensen van de scholieren, conciërges en docenten van Scholengemeenschap Martinuscollege te Grootebroek geïnventariseerd voor het verbeteren van de buitenruimte.

Twee groepen scholieren, hebben met hun mobiele telefoon en/of digitale camera foto's gemaakt van plekken rondom en binnen de school waar ze zich prettig voelen alsmede van hun thuissituatie. En van plekken die ze als niet prettig ervaren. De foto's werden naar mij gestuurd met enkele steekwoorden erbij. Ik heb hier 3 verschillende collages van gemaakt en samen met de leerlingen bediscussieerd om erachter te komen waarom bepaald plekken positieve of negatieve gevoelens oproepen.

Met de directeur, verschillende docenten, conciërges, landschapsarchitect en leden van de leerlingenraad heb ik bijeenkomsten georganiseerd en hebben we, uitgaande van de A-0 posters met elkaar, al pratend en tekenend wenselijke aanpassingen / verbeteringen verkend, die als basis hebben gediend voor een nieuw integraal ontwerp van de publieke ruimte rondom en in de school.

met studenten gemaakte poster van onprettige aspecten in en rond de school

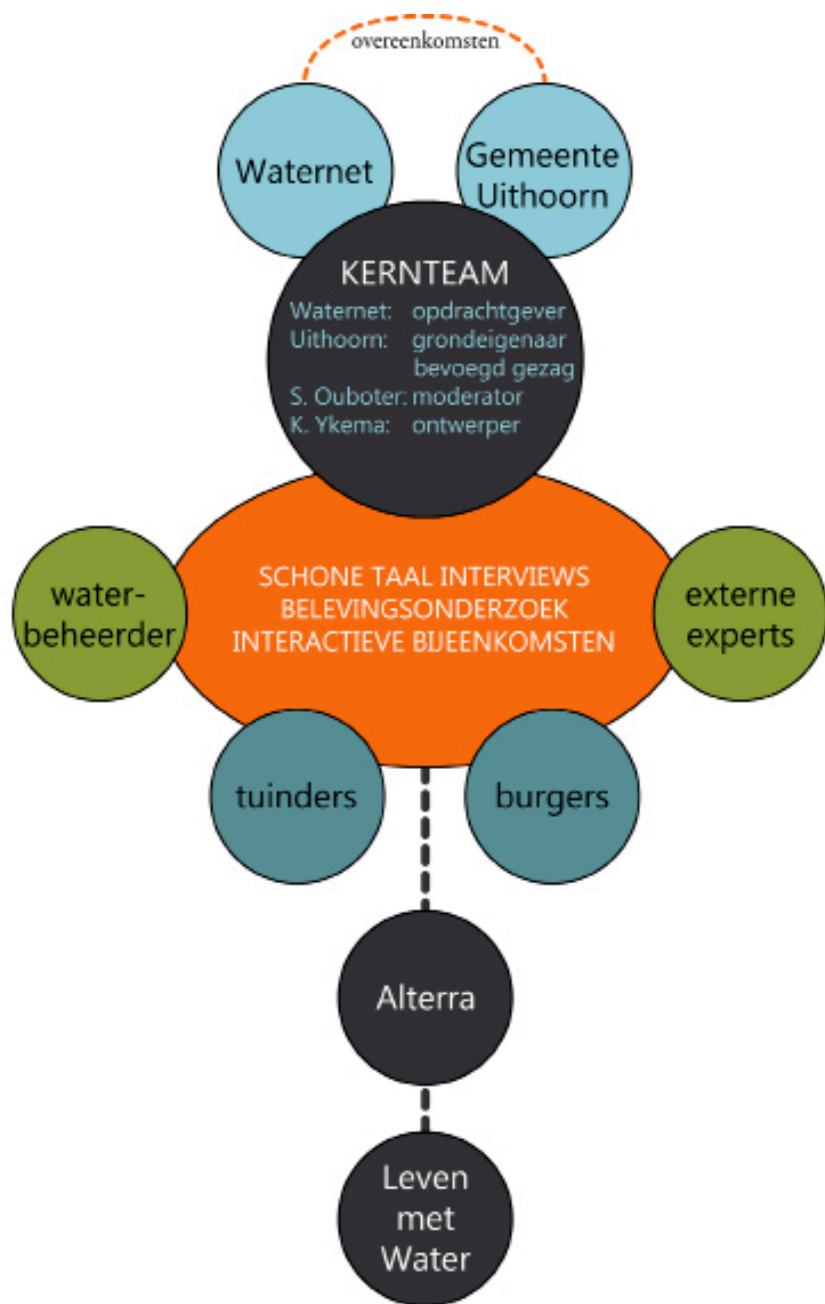

met studenten gemaakte poster van prettige en gewenste aspecten in en rond de school

In opdracht van het innovatieplatform 'Leven met Water', hebben we een procesanalyse uitgevoerd van het multifunctionele waterbergingsproject 'Egeltjesbos'. De burgerparticipatie van dit project was opgezet volgens de zogenaamde Clean Language methodiek. De essentie hiervan is dat de vragensteller zich open en waarde vrij opstelt, met aandacht luistert, zijn eigen aannames buiten het gesprek laat en deze niet al in een bepaalde richting stuurt.

Om te achterhalen wat de toepassingsmogelijkheden zijn en meerwaarde is voor deze werkwijze zijn alle direct betrokkenen door mij bevestigd op hun ervaringen, zijnde; de opdrachtgever, tevens projectleider van Waternet Amsterdam, een onderzoeker van Alterra Wageningen, een coördinator gemeente Uithoorn, de aannemer / uitvoerder, een bewoner en de landschapsarchitect. Met een bewoner heb ik een wandeling door betreffend gebied gemaakt om te horen wat besloten is, hoe die beslissing tot stand is gekomen, wat uitgevoerd is, hoe het multifunctionele park met waterberging door jong en oud wordt benut en hoe het onderhoud (door omwonenden) is geregeld.

Egeltjesbos waterspeelplaats en waterberging ineen

PROEFTUIN PARKWIJK 2011 >

MoesMobiel Parkwijk gaat over het versterken van de maatschappelijke participatie en sociale samenhang dmv eetbaar groen in een (achterstands) wijk in Haarlem.

In Parkwijk zijn 21 verenigingen actief die allemaal door GIDZ (Erika Meershoek en Dennis Moet) bij het project worden betrokken. Op basis van gesprekken wordt een wensenkaart, uitgewerkt ontwerp en zaikalender voor de MoesMobiel gemaakt. Deze worden op een open bijeenkomst in de wijk aan alle bewoners voorgelegd en verder ingevuld. MoesMobiel Parkwijk wordt op een speelse manier in cocreatie vormgegeven met bewoners, ondernemers, buurtorganisaties, wijkkunstenaars, PréWonen, gemeente Haarlem en GIDZ als begeleider.

De mobiele moestuin wordt begin 2012 met verende krachten aangelegd en onderhouden, zodat de bewoners met volle teugen van het opkweken en oogsten van het fruit, de groenten en kruiden en de groene oase in de wijk kunnen genieten. Dat najaar vindt er een collectief oogstfeest plaats en worden opgekweekte fruitbomen uitgezet in de wijk.

partners en processtappen MoesMobiel Parkwijk

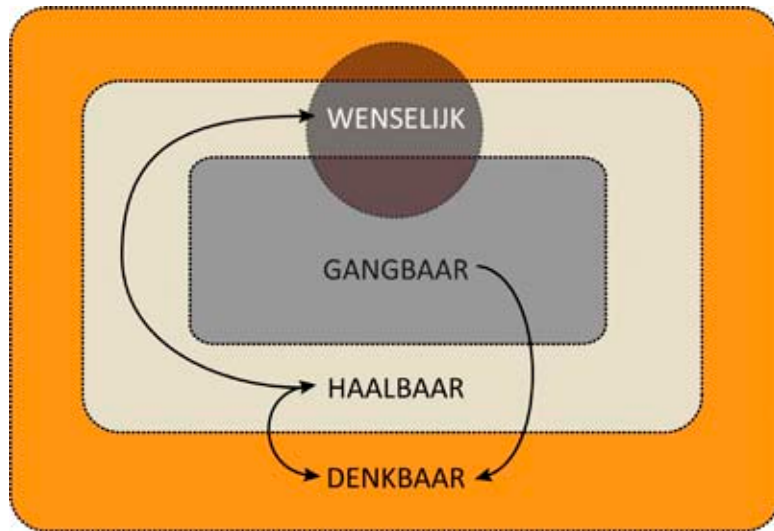
bestaande situatie (boven) en schets MoesMobiel Parkwijk (onder)

BUURTSCHAP DRIELING 2011 >

In opdracht van de gemeente Midden-Drenthe is GIDZ gestart met verkennend onderzoek naar de wensen en mogelijkheden van een nieuw buurtschap in een Drents Beekdal ten oosten van Beilen. De uitdaging is om in samenspel met alle belanghebbenden tot een integraal plan te komen voor het op organische wijze ontwikkelen van een in brede zin duurzaam buurtschap Drieling. Ipv blauwdrukplanning en de (VINEX) uitrolstrategie is gekozen voor 'slow & small stedenbouw' gebaseerd op de gebiedseigen kernkwaliteiten, het sociaal kapitaal en de ideeën uit het gebied zelf.

De kunst is om, vanuit de lokale (verander) krachten, potenties, toekomstige gebruikers en elkaar versterkende kansen gebiedsspecifieke acties te laten ontstaan die aan de wording van het buurtschap en naboerschap bijdragen. Het opzoeken, stimuleren en faciliteren van mensen en nieuwe collectieven zal bijdragen aan het met elkaar vormgeven en maken van deze plek. Creatieve methodieken die hiervoor worden gebruikt zijn oa: beeldend vooronderzoek; mapping van de cultuurhistorie, publieksmanifestaties op locatie en een charrette; een 2-daags ontwerpend onderzoek met allerlei experts en disciplines.

een cocreatief proces van verkennen, verbinden, verbeelden en rekenen

Langs de kortste weg ontstaan slechts handboeken. Langs de omweg is meer leven te vinden, daar ontstaat *Alice in Wonderland*. De omweg herinnert eraan dat het niet alleen om het doel gaat, maar ook om de weg er naartoe.

(Jacobine Geel)

CV *erika meershoek*

Projecten

2011	Schetsontwerp kunstopdracht Oerle Zuid, Veldhoven, ism Martijn Schoots
2011	Participatief planproces 'Buurtschap Drieling', Beilen Oost, ism Remco Rolvink
2011	'BlikOpener' voorbereiden convenant ondernemers Haarlem, ism Bedrijf&Samenleving en de gemeente Haarlem
2011	Participatietraject 'MoesMobiel' Parkwijk, Eetbaar Haarlem, ism wooncorporatie Pré Wonen
2011	Plananalyse 'Watertekens'
2010-nu	GIDZ-project 'Eetbaar Haarlem', ism gemeente Haarlem
2010	Participatietraject bloemkoolwijk Holy Noord Vlaardingen
2010	Journalistiek project '4 generaties vrouw', ism Evelien van den Bogaert
2010	Organisator Werkatelier NieuwHaarlem thema 'Duurzaamheid', ism gemeente Haarlem
2010-nu	Lid werkgroep MBO/MVO Haarlem, onderdeel van B&S
2009	'Limes' ism Kees Ykema en Martijn Schoots
2007	Transformatie Hembrugterrein als onderdeel van kunstprogramma NORTH

Opleiding

2011	MVO training 'BlikOpener', bij CSR academy
2007-2011	Kunstacademie Haarlem
1990-2005	beeldhouwen bij L. Musch, H. van Belle en A. Musarara
1982-1986	Vrije Academie Voorschoten

Commissies | Publicaties | Kunst

2010	lid selectiecommissie kunstenaar 'Limes', provincie Gelderland
2009-2010	'StrathNaver, a visual exploration in the heart of Sutherland', GIDZ greenbooks
2008	'Nymfje en Lodewijk' prentenboek i.s.m. Diny Hiemstra
2008	Initiatiefnemer/organisator kunst(enaars)uitwisseling Osnabruck / Haarlem
2005-2008	Lid Haarlemse kunstenaarsvereniging KZOD
2004-2005	Juryvoorzitter Haarlems Interscholair Toernooi beeldende kunst

De spil van de multidisciplinaire werkplaats GIDZ bestaat uit Dennis Moet en mijzelf. Samen met ontwerpers, kunstenaars, experts en burgers brengen we de eigenheid en potenties van gebieden in beeld. We focussen daarbij op cultuur, landschap, ecologie en duurzaamheid. Door middel van participatie- en belevingsonderzoek krijgen we een breed beeld (wensen en mogelijkheden) van mens en (stads)landschap. In mijn autonome werk creëer ik 'samengestelde' landschappen wat haaks staat op mijn journalistieke onderzoeks- en participatietrajecten, die dmv 'clean language'/ objectieve -, of juist constructieve, interviews worden ondernomen. Om mijn 'ecologische voetafdruk' op creatieve wijze te compenseren laat ik meestal een 'gebiedstempel' achter in mijn werk door gebiedseigen materialen als grond en planten in mijn bronzen en schilderijen te verwerken. Door kunst en verbeelding een prominente rol te geven in mijn samenwerkingen met allerlei partijen probeer ik mensen vrijer te maken om meer inzicht te krijgen in elkaars wensen, passie en drijfveren.

Erika Meershoek
Delistraat 3
2022 ZC Haarlem

KvK: 34290133

06 41866778
apb@gidz.net
www.gidz.net

